

Başıboş (Şiir Analizi)

BAŞIBOŞ

Vatanımda sular akar, başıboş;
Herkes, birbirini kakar, başıboş.
Bozkırlardan topal bir tren geçer;
Çocuk, merkep, öküz bakar, başıboş.
Yanmaz da yürekler, güneşe atsan;
Bir kibrit, bir orman yakar, başıboş.
Tarih, kutuplara kaçmış bir fener,
Buz denizlerinde çakar başıboş.
Yirmi dokuz harflik sözde aydınlar,
Yafta yazar, isim takar, başıboş.
Allah'ım sen acı bu saf millete!
Akşam yatar, sabah kalkar, başıboş...
1964

Başıboşluk...

Her cemiyete bela, her belaya sebep.

Ne sefil bir kelimedir başıboşluk.

Koskoca bir davayı gebe bırakacak kadar namussuz; aynı oranda bir toplumu topyekün namussuz bırakacak kadar pervasız.

Küfrün elinde atom bombasını çatlatacak kadar tehlikeli, Müslüman elinde ise sudan-sabundan anlamaz ve arınmaz devasa bir mikrop.

Tarihin her döneminde örnekleri mevcut olmakla birlikte, "ben öldükçe dirilirim" iddiasında bulunan başıboşluk, bu iddiasıyla aynı paralel üzerinedir.

Alemlere rahmet, iki cihan güneşi olan Peygamber Efendimiz'in (SAV) yok etse de dirileceğini bildiği ve bu yüzden büyük üzüntü duyduğu; çok geçmeden Hz. Osman (RA) döneminde tekrar hortlayan başıboşluk, böylece İslam Davası'nda ilk temellerini atmış oldu.

Kelime manasıyla yönetimsizlik, denetimsizlik, aşırı serbestiyetlik olan başıboşluk; nifakla girdiği İslam Toplumu'na, daha sonra uyuşukluk, kargaşa, isyan, bid'at,

küfür ve en sonunda Allah ve Resul'ünü inkara kadar varan adi bir dille, Osmanlı'nın son 400 küsür senesinden, günümüze değin, hala "ölümsüzlük" iddiasını sürdürmektedir.

Kur'an ve sünnet...

İşte kurtuluşumuz, bu iki kurtarıcıya muhtaç ve bağılıdır. Allah, bizi, kurtaran ve kurtulmuş bir toplum eylesin.

Amin...

"Vatanımda sular akar, başıboş..."

(1) Su...

Çay, ırmakla buluşur; ırmak, denizle ve deniz, okyanusla kucaklaşır nihayetinde. Yönü kesilmiş, bentleri yıkılmış, sele aldanmış ve sel olmuş, varacağı son noktadan edilmiş bir su, elbetteki bütün bir şehri yutacak kadar öfke doludur. Ne cisim tanır önünde, ne engel. Yıkar, geçer. Herşeyi tarumar edip, bırakır. Su, biçimsiz ve şekilsizdir. Ya bütün berraklığı ve temizliğiyle akar ya da bütün heybeti ve şiddetiyle devirir. İşte büyük davanın, kollarını açıp, hasretler içinde gelmesini beklediği; bu davanın öncüsü olmaya memur bir gençlik, iman kaynağından fışkırlıp, bir su gibi saf, berrak, temiz olup, hiçbir engel tanımadan; onu kuşatacak ve ona doğru yolu gösterip, "Kur'an bendinde" son şeklini verecek bir mayaya her zamankinden daha muhtaçtır.

Su, gençliktir, gençtir. Yönünü, kabını, bendini bilemez, bulamaz ve bütün bunlar kendisine buldurulamaz ise başıboş akar, durur. Önündeki engelleri, taşları, dağları tanıyan; gireceği bendi, kabı bilen ve başıboşluktan kurtulmuş bir gençliğe ne kadar da muhtacız.

(2) Su...

Efendimiz'in (SAV) "Temizlik, imandan gelir" düsturuyula, bedeni temizliğin biricik kaynağı olan su, aynı zamanda manevi temizlik için de "tertemiz bir iman ve fikir" hüviyetinin temsili olabilir. İşte suyun, bu duruluğu ve paklığı kaybettiği o an, çamur deryasından farkı kalmaz.

0 halde su, hem maddi, hem manevi temizliğin tek remzidir. Bu temizliği kaybeden toplum, ne davasına, ne tarihine, ne dinine, ne milletine, ne iffetine, ne de kendisine bahşedilen nimetlere sahip çıkabilir. Bütün özü, ahlakı ve idrakı ile kirlenmiş bir toplum elbetteki başıboştur. Bir mikroptan yüzbinlerce mikrobun ürediğini varsayarsak, kökü çok eskiye dayanmayan bugünkü çöküntümüzün sebebini daha iyi anlayabiliriz.

(3) Su...

Su, atasözlerimize ve deyimlerimize de bir çok defa ilham kaynağı olmuştur.

Örneğin “Köprünün altından çok su geçti” deyimini, bize “zaman” kavramını bildiriyor. 0 halde su, zamandır, gündemdir. Bir olay ya da kişi, bir başka olay ya da kişinin yerini rahatlıkla alabiliyor. Hem de nefes almaktan çok daha hızlı bir biçimde. Yaşadığımız asra bakar isek, zamanın ve gündemin büyük bir başıboşlukla, ne de çabuk değiştiğini rahatlıkla görebiliriz.

Veyahut “Su akarken testiği doldurmalı” atasözüne bakarsak “ele geçen fırsatları, imkânları değerlendirmek, bu fırsat ve imkanlardan yararlanmak” yorumuna varabilir ve buna paralel olarak da suyu “para, altın, maden” gibi kıymet hükmü fazla olan değerlerle de ifade edebiliriz.

Bugün yaşadığımız bu toprakların her türlü imkanı, fırsatı ve değeri koynunda barındırdığı gün gibi aşikar. Nasıl pervasızca kullanılıp, kullanılmadığı da hepimizce malum.

“Herkes, birbirini kakar, başıboş.”

Su bahsinde derinlemesine işlediğimiz bütün bir başıboşluğun, bugün ülkemizde başta terörizm olmak üzere, nasıl bir anarşi havasına büründüğünü; cinayetlerin, kargaşanın, soygunculuğun, dolandırıcılığın hangi seviyede olduğu hepimizce bilinen bir hakikat. Öyle ki, bu kargaşa ve kaos, bugün de dün de olduğu gibi, zengin-fakir, aç-tok, dahi-cahil, ilkokullu-üniversiteli, kadın-erkek vs. demeden vatanın her karışına

sinmiş durumda. Allahû Alem, Allah sonumuzu hayır etsin.

“Bozkırlardan topal bir tren geçer;
Çocuk, merkep, öküz bakar, başıboş.”

“Bozkır”, üzerinde çeşitliliğin az ve genellikle çayırların hakim olduğu, karasal-sert iklime sahip bir bitki örtüsüdür. Ülkemizde daha çok İç, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri’nde görülür.

Üstadımın, “bozkırlar” sözünden kendi çapımızda bir anlam çıkaracaksa şayet, bu anlamı ikiye ayırmak en doğrusu olur kanımızca.

Birinci kısmı, cehaletin getirdiği fikir ve iman kuraklığı diye açıklayabiliriz. Bu kuraklık, her türlü iç ve dış tehlikeye müsait bir mevkide ve başıboşluğa sebebiyet makamındadır.

“Topal tren” ise, bir o yana bir bu yana savrulan, bulunduğu istikametten her an çıkabilecek ve her an devrilebilecek, oldukça eksik ya da haddinden fazla bir görüş, fikir, oluşum, dayatım, rejim, nizam gibi çok geniş bir yelpazeyi kapsayan bir benzetmedir. Daha öz bir ifadeyle, “topal tren” tabirinin dayattığı oluşum, kurak fikre musallat olur ve büyük bir kaos kendi kendini doğurur.

İkinci kısımda ise “bozkırlardan” varılan anlam, bizce, İç Anadolu ve ziyadesiyle ondan doğan taze başkenttir. Bu kısmın asıl tamamlayıcısı ve gözardı edilmemesi gereken en önemli unsuru “topal tren” tabirinin açılımıdır. Çocuk, yeni nesil ya da saflık; merkep, avenelik, hamallık, ahmaklık; öküz ise bu açılımdan doğan şaşkınlık ve hiçbir şey yapamama ile ifade edilebilir. Konunun derinliğini okurlara bırakıp, Allahû Alem deyip, burada noktalıyorum.

“Yanmaz da yürekler, güneşe atsan;
Bir kibrit, bir orman yakar, başıboş”

Üstad, “En Yakın” adlı şiirinin ilk mısrasında “Bütün insanlığı dövsen havanda” diye bir cümle kullanır. Bu cümleye paralel olarak, bütün

insanlığı; fikriyatı, hayatı, vicdanı, namusu ve idealleriyle birlikte güneşe atsan bu kadar yanmaz da veyahut güneş, bu kadar yakmaz da bir kibrit ateşi, bir ormanı yok edebiliyor. Burada güneşten kasıt olarak, güneşin yerine, hatta güneş de dahil, dilediğinizi düşünebilir, dilediğiniz hengameyi, karışıklığı hayal edebilirsiniz.

Yakın olsun, uzak olsun, hem kendi tarihimizde hem dünya tarihinde, kibrit-orman örnekleme hayli fazladır. Özellikle yakın tarihe bakarsak, ülkemizden başlayıp, Almanya, İtalya, Sovyet Rusya gibi ülkelerin ve bu ülke vatandaşlarının, despot ideolojiler karşısında nasıl katledildiği, zulme maruz bırakıldığı, açlık ve sefaletle yüzyüze geldiği hepimizce malumdur. Dünyanın gözü önünde gelişen bu vahşet, bugünde hala izlerini koruyor; takipçilerini ise yeni arayışlar peşine sürüklüyor.

“Tarih, kutuplara kaçmış bir fener,
Buz denizlerinde çakar başıboş.”

Kimsenin farkında olmadığı, uğramadığı; hor görülmüş, inkar edilmiş; bütün yolları ve bağlantıları kesilmiş; uzak olan ve kaderine terkedilmiş bambaşka bir dünyanın, kendini gösterme veya kanıtlama çabasının nafileliği ne kadar vahim bir durumsa; Üstad'ın tabiriyle, çevresini topkeyün “sahte kahramanlar” kuşatmış bir tarihin, gün yüzüne çıkma ya da çıkarılma savaşı da bir o kadar vahimdir. Kaldı ki ihanet edilip, yalanlanan ve başıboş bırakılan bu tarihin her derinliği hakikat; yüceltilen ve baş tacı edilen her sathı ise yalandır.

Konu ile ilgili geniş bir araştırmayı Üstad'ın “Sahte Kahramanlar” isimli eserinde bulabilirsiniz.

“Bize kalan aziz borç asırlık zamanlardan,
Tarihi temizlemek sahte kahramanlardan”
düsturuna malik, iman nesli elbetteki gelecektir.

“Yirmi dokuz harflik sözde aydınlar,
Yafta yazar, isim takar, başıboş.”

Osmanlı'ya matbaanın girdiği ve ilk gazetenin basıldığı 1800'lü yıllardan ta ki günümüze kadar gelen aydınların yapısını incelersek, önümüze üç sınıf aydın tipi çıkar:

1-Hakikati yazanlar

2-Doğru bildiği hakikati yazanlar

3-Doğru diye bilinilmesi için, kah kendince kah üstlerince, bütün topluma dayatılan sözde hakikati yazanlar

İşte bu üçüncü sınıf aydın tipi, Üstad'ın "Yirmi dokuz harflik sözde aydınlar" tabirine en uygun olanıdır. Öyle ki dayattığı sözde hakikatin, hakikat olduğunu ispat edemeyecek hatta ispata dahi yanaşamayacak kadar delilsiz, kendi hakikati dışında bütün hakikatleri taciz edip, aşağılayıp, karalayacak kadar da başıboştur.

Kelime dağarcığında "yobaz, gerici, süper mürşid, neo-müzülman, kızıl sultan, hürriyet, demokrasi, laiklik vs." gibi yafta ve isimlerden bolca bulunan bu aydın tipi, menfi idealleri uğruna dayattığı sözde hakikati satıp, bir başka dayatmaya yanaşacak kadar da kişiliksizdir.

"Allah'ım sen acı bu saf millete!

Akşam yatar, sabah kalkar, başıboş..."

Bütün bu açıklamalar dahilinde, gelinen ya da getirilen noktanın her türlü sürecinde "haya, vicdan ve güzel ahlak" ve de bütün bunların biricik kümesi olan "Kur'an ve Sünnet anlayışı" yazık ki menfi idealler doğrultusunda en hakir zamanını yaşamaktadır. Üstüne üstlük milli irade dediğimiz, yüzyıllardır Kur'an ve Peygamber ipine sımsıkı sarılmış olan gücün ve anlayışın, Kurtuluş Savaş'ında son bir kez şahlanıp, yerini "nefsani irade"ye bırakmış olması, daha da vahimi, bu nefsanî iradenin büsbütün kölesi olması sebebiyledir ki; rahatlığı, tembelliği, vurdumduymazlığı, inkarı, iftirası, ihtirası ve yazık ki küfrü ile birlikte, bugün başıboşluk mertebesinin camdan saraylarının kilitsiz odalarında, akşam yatıyor, sabah kalkıyor başıboş...

Camdan sarayları tuz-buz edecek bir nesil ümidi ile...

Daha fazla irdelemeden, Őiirden, tarafımızca anlanılanı burada noktalıyorum. Örnekler çoğaltılabilir. stadımın BAŞIBOŞ Őiirinde neyi ve nasıl kastettiğini elbetteki önce Yüce Allah, sonra stadımızın kendileri bilir. Biz, sadece iÇin teorisindeyiz ve aciziz.

Üstad Sınıfı / adıdeğmez